

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Seksjon for studieutredning og kvalitetsutvikling

Saksbehandler: Gro Telhaug

Besøksadresse: B R A veien 4, 1757 HALDEN

Telefon: +4769608385

E-post: gro.telhaug@hiof.no

Deres referanse:

Vår referanse: 23/03166-3

Dato: 07.06.2023

Høringssvar fra Høgskolen i Østfold - Forslag om forenklinger i forskrifter om rammeplaner for lærerutdanningene

Vi viser til brev fra Kunnskapsdepartementet (KD) av 21. april 2023 med høring knyttet til forslag om forenklinger i forskrifter om rammeplaner for lærerutdanningene.

Høgskolen takker for muligheten til å avgi høringssvar. Høringen har vært behandlet ved Fakultet for lærerutdanninger og språk, og høgskolens høringssvar baserer seg på denne.

Høringen omfatter samtlige lærerutdanninger i landet. Høgskolen har i sitt høringssvar konsentrert seg om utdanningene høgskolen selv tilbyr: barnehagelærerutdanning (BLU), grunnskolelærerutdanningene (GLU), Praktisk-pedagogisk utdanning, allmenne fag (PPUA) og Praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag for trinn 8–13 (PPUY).

Høgskolen opplever at høringen i liten grad berører BLU, og samler derfor kommentarer til endringsforslag som berører BLU innledningsvis i høringssvaret. Kommentarer til GLU, PPU og PPUY er satt opp kronologisk etter spørsmålene i høringsnotatet. For oversiktens skyld gjengis rammeplanutvalgets vurdering og KDs tilleggsspørsmål i sin helhet. Høgskolen har vektlagt kortfattede innspill, som KD ber om.

Innspill til endringsforslag for BLU

Høgskolens kommentar

Høgskolen opplever at forslagene til forenklinger i liten grad berører BLU. Krav om fagdidaktikk og praksis i BLU handler i stor grad om profesjonsretting og praksisnærhet. Det faglige, enten det handler om Natur, helse og bevegelse (NHB), Samfunn, religion, livssyn og etikk (SRLE) eller Kunst, kultur og kreativitet (KKK) må etter høgskolens vurdering være rettet mot barn, og det må være tverrfaglig. Høgskolen støtter for øvrig at krav om progresjon i praksisstudiet beholdes.

Postadresse

Høgskolen i Østfold
Seksjon for studieutredning og
kvalitetsutvikling

Kontaktinformasjon

Epost: postmottak@hiof.no
Internett: <http://www.hiof.no>

Sentralbord: +47 69 60 80 00
Org.nummer: 971 567 376

1. Innpass av fag og utdanninger i lærerutdanningene

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR forslår å fjerne krav til fagdidaktikk og praksis ved innpass av tidligere utdanning. Her står viktige hensyn mot hverandre; profesjonsretting av lærerutdanningene, rekruttering og studentmobilitet. Vi mener at en slik endring av rammeplanene vil være mer enn en «moderat forenkling», og at konsekvensene av en slik endring er uklare og må utredes nærmere. Vi anbefaler derfor at det ikke gjøres endringer på dette punktet i rammeplanene på det nåværende tidspunkt, men at dette tas opp i det videre arbeidet med rammeplanene.

Høgskolens kommentar

Høgskolen støtter rammeplanutvalgets vurdering om at forslaget om å fjerne krav til fagdidaktikk og praksis ved innpassing av tidligere utdanning må utredes nærmere. For GLU bør man utrede om man for eksempel kan gi innpass for inntil 60 studiepoeng fag/utdanning som er skolerelevant, men som ikke innehar fagdidaktikk og/eller praksis.

Kunnskapsdepartementets tilleggsspørsmål til høringsinstansene:

I fritaksbestemmelsene i forskrifter om rammeplaner for GLU § 6, 1. ledd, og LUPE § 5, 3. ledd, står det i dag at utdanning som skal gi grunnlag for fritak «skal omfatte fagdidaktikk og praksis(studier)». I tilsvarende bestemmelser i forskrifter om rammeplaner for øvrige utdanninger, står det henholdsvis «bør», «kan» og «må». I rammeplanene for alle lærerutdanninger er det et overordnet krav om helhet og sammenheng mellom fag, fagdidaktikk, pedagogikk og praksis.

a. I hvilken grad opplever institusjonene at krav om fagdidaktikk og praksis ved godkjenning av tidligere utdanning er til hinder for godkjenning, mobilitet og rekruttering?

Høgskolens kommentar

Høgskolen opplever at krav om fagdidaktikk og praksis ved godkjenning av tidligere utdanning til en viss grad er til hinder for godkjenning, mobilitet og rekruttering til/i GLU.

b. Ser institusjonene mulighet for å sikre krav om praksis og fagdidaktikk i kandidatens sluttkompetanse på annen måte, dersom dette mangler på godkjenningstidspunktet?

Høgskolens kommentar

Der semesterplaner gjør det mulig, kan det i GLU legges til rette for ekstra praksisperioder sammen med kull som har praksis. Det er viktig at høgskolen får til samkjøring med allerede eksisterende praksisperioder, slik at dette i så fall ikke blir et fordyrende ledd.

c. Kan det å erstatte dagens «skal» / «må» med «bør» være forsvarlig med tanke på kandidatenes samlede profesjonsfaglige kompetanse? Er det forskjell mellom utdanningene?

Høgskolens kommentar

For GLU kan man vurdere et «bør» dersom man utreder et tak på maksimalt innpassing på 60 studiepoeng.

2. Praksis

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR foreslår å fjerne krav om fordeling av praksis gjennom utdanningsløpet og å fjerne formuleringer knyttet til integrasjon mellom fag og praksis og til progresjon i praksis. Utvalgets vurdering er at endringene potensielt kan svekke føringer om praksisnærhet og relevans, og anbefaler å beholde krav til fordeling av praksis gjennom utdanningsløpet, både av hensyn til studentmobilitet, for å sikre progresjon i praksisstudiet og for integrasjon mellom fagene i utdanningen og praksis. Samtidig ser vi at kravet om at praksis skal være en integrert del av «alle fagene i utdanningen» er svært vanskelig å oppfylle. Vi foreslår å bruke formuleringen «Praksisstudiet skal være tilpasset studentenes fagvalg» for å sikre at det er sammenheng med praksis og de fagene studentene har i studiet. Vi foreslår også å beholde kravet om progresjon i praksisstudiet, men fjerne detaljer som beskriver progresjonen.

Høgskolens kommentar

Høgskolen støtter rammeplanutvalgets vurderinger knyttet til praksis i GLU. Dette vil gi institusjonene rom for å utforske flere praksisformer samtidig som det opprettholder føringer om praksisrelevans i utdanningen.

Høgskolen støtter også at praksis bør være tilpasset studentenes fagvalg, og ikke være et absolutt krav i alle fag. Det er noe uklart hva som ligger i formuleringen knyttet til å «holde kravet om progresjon i praksisstudiet, men fjerne detaljer som beskriver progresjonen». Denne delen burde vært tydeligere. Er det slik at ansvaret for innholdet i progresjonen i praksis flyttes over til den enkelte institusjon?

Videre støtter høgskolen at praksis fortsatt skal være en integrert del av hele lærerutdanningen PPU og PPUY, og at praksis sammen med yrkesdidaktikk og yrkespedagogikk skal sikre en god progresjon i studiet.

Kunnskapsdepartementets tilleggsspørsmål til høringsinstansene:

Praksis som en integrert del av lærerutdanningene er ment å styrke profesjonsrettingen av utdanningen og samhandlingen mellom fagmiljøene og praksisfeltet. Den flerårige satsingen på partnerskapssamarbeid om praksis skal også styrke dette.

a. Er profesjonsrettingen av utdanningen, og samhandlingen med praksisfeltet, nå god nok til at vi kan redusere føringer om praksis i alle fag?

Høgskolens kommentar

Høgskolen er enige i at det må stilles forventninger til praksisfeltet som lærerutdanningsarena, og at også en tydelig beskrivelse av omfang og organisering av praksis er viktig for å sikre at utdanningen er profesjonsrettet, samt at praksisstudiet i utdanningen er beskrevet i gjeldende rammeplaner. Det er derfor av betydning at det presiseres at praksisen skal ha progresjon, og videre være veiledet, variert og vurdert. Høgskolen er videre enige i at skoleeiers og praksisfeltets rolle i utdanningen kan beskrives i en mer overordnet rammeplan.

Med de beskrivelsene som rammeplanutvalget foreslår vil høgskolen kunne beholde profesjonsrettingen av utdanningene, men høgskolen er svært skeptiske til ytterligere "lettelser" hvis det skulle bli aktuelt. Det er særskilt viktig med sterke føringer og forventninger om profesjonsretting og praksisnærhet.

b. Hva mener høringsinstansene om forslaget om at praksis ikke skal være et absolutt krav i alle fag, men tilpasses studentenes fagvalg, versus kravet om praksis for godkjenning av tidligere utdanning, jf. punkt 1?

I forskrift om rammeplan for lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13 står det at institusjonen avgjør veilednings- og vurderingsmåter for 30 dager praksis. En konsekvens av rammeplanutvalgets forslag er at disse dagene skal være veiledet og vurdert.

Høgskolens kommentar

Som nevnt under spørsmål 1 mener høgskolen det bør utredes konsekvenser av å gi innpass av inntil 60 studiepoeng i fag/utdanning uten praksis/didaktikk i GLU. Dette vil da være i tråd med formuleringen om at praksis skal være en "integrert del av utdanningen".

c. Ser høringsinstansene noen implikasjoner av forslaget om at all praksis skal være veiledet og vurdert?

Rammeplanutvalget foreslår å beholde føringen om at utdanningene skal vektlegge overganger, men å stryke bestemmelsen i GLU og BLU om praksis i henholdsvis barnehage, grunnskole og videregående skole. Det foreslås også å stryke bestemmelsen i rammeplanene for lektor og PPUA om at studenter med fagbakgrunn i fellesfagene i videregående opplæring møter elever på ulike studieprogrammer i løpet av praksisopplæringen.

Høgskolens kommentar

En del av høgskolens studenter i GLU har benyttet seg av muligheten til å ha litt fleksibilitet knyttet til de 5 dagene observasjonspraksis. Altså at de gjør mer enn å observere, siden det også er praksis. Hvis det nå gjøres om til 5 dagers "observasjon" vil denne muligheten falle bort. Høgskolen er av den oppfatning at dette vil føles som en begrensning istedenfor å åpne opp.

Høgskolen mener at formuleringen om at studenter som tar PPUA og PPUY og som er tilsatt i skolen bør ha minimum 50 % av praksis på annen skole bør endres, slik at det bare unntaksvis gis mulighet for å ha praksis på egen arbeidsplass i hele praksisen. Dette for å sikre god veiledning, variasjon, progresjon og vurdering.

d. Hva mener instansene om endringsforslagene som gjelder praksis med vekt på overganger i utdanningsløpet (GLU, BLU) og praksis rettet mot ulike studieprogram (PPU, lektor)?

De eldre rammeplanene for lærerutdanning bruker termen «praksisopplæring». Med GLU kom termen «praksisstudium» for å understreke at praksis er en del av en forskningsbasert utdanning. I LUPE brukes «praksis». Rammeplanutvalget foreslår at alle utdanningene bruke «praksisstudium».

Høgskolens kommentar

Praksis med vekt på overganger i utdanningsløpet (GLU/BLU), vil med endringsforslagene bli mer fleksibelt. Dette støtter høgskolen.

Når det gjelder PPUA og PPUY, ønsker ikke høgskolen at bestemmelsen om at studentene skal møte et mangfold av elever i løpet av praksisen skal strykes. Høgskolen ser at dette kan ivaretas også ved at praksis i ungdomsskolen styrkes, i både PPUA og PPUY.

e. Hvordan mener høringsinstansene at «praksisdelen av utdanningen» bør benevnes?

Høgskolens kommentar

Høgskolen støtter rammeplanutvalgets forslag om gjennomgående bruk av "praksisstudium".

3. FoU-oppgave i de femårige utdanningene og vitenskapsteori og metode

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR foreslår å fjerne FoU-oppgaven i de femårige utdanningene og å fjerne formuleringer om å introdusere temaet vitenskapsteori og metode tidlig i studiet og om progresjon. Dette opplever utvalget som en svekkelse av føringene om forskningsbasering i utdanningene og ikke i tråd med mandatet om «moderate endringer». Vi ønsker derfor å beholde krav om en FoU-oppgave i løpet av de tre første årene og krav om tidlig innføring av og progresjon i temaet vitenskapsteori og metode. Samtidig ser vi behovet for større fleksibilitet både om når FoU-oppgaven skal skrives og om hvilke fag som skal være involvert. Dette gjenspeiles i vårt forslag.

Høgskolens kommentar

Høgskolen støtter på det sterkeste utvalgets forslag om å beholde FoU-oppgaven i GLU. Høgskolen mener at FoU-oppgaven støtter opp under studentenes akademiske skrivekompetanse, og ser heller at man har større, enn mindre, fokus på akademisk skriving og vitenskapsteori i den første delen av studiet. Høgskolen ønsker også å gå lenger enn rammeplanutvalget og beholde koblingen til PEL-faget i FoU-oppgaven.

4. RLE som modul i PEL-faget

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR foreslår å ta bort punktet i rammeplanene for grunnskolelærerutdanningene om RLE-modulen på 15 studiepoeng i faget pedagogikk og elevkunnskap. UHR foreslår endringer i §2 Læringsutbytte som følge av dette. Vi forstår UHRs argument om at RLE-modulen er detaljstyring av hvordan institusjonene skal organisere utdanningen, men siden forslaget innebærer endringer i §2, oppfatter vi at det ligger utenfor vårt mandat (jf. «... det samlede læringsutbyttet for utdanningene skal ligge fast»). Utvalget vurderer dette til å være mer enn en moderat endring, og at konsekvensene av en slik endring er uklare og må utredes nærmere. Vi foreslår derfor ikke endring på det nåværende tidspunkt, men at dette punktet tas opp i det videre arbeidet med rammeplanene.

Høgskolens kommentar

Høgskolen er enige i utvalgets vurdering om at dette er mer enn en moderat endring, men ønsker likevel å støtte UHR sitt forslag om å fjerne RLE som modul i PEL-faget. Dette er detaljstyring som gjør mulighetene for å skape helhet i pedagogikkfaget mindre.

5. Studie-/programplan

Rammeplanutvalgets vurdering:

Rammeplanene for grunnskolelærerutdanningene og for lærerutdanningen i praktiske og estetiske fag har omfattende og til dels svært detaljerte beskrivelser i § 4 om studie-/programplan, og mange tilsvarende formuleringer i §2 Læringsutbytte. Rammeplanene for de andre utdanningene har et ganske kortfattet og nesten likelydende avsnitt som beskriver studie-/programplan. Utvalgets forslag er at alle rammeplanene får en tilnærmet likelydende tekst i § 4 basert på den teksten de fleste rammeplanene har i dag. Vi foreslår å tilføye formuleringer om helhet og sammenheng, tverrfaglighet og internasjonalisering, siden dette ikke er dekket i §2 Læringsutbytte. Vi foreslår også lik bruk av begrep og overskrift i alle rammeplanene: §4 Nasjonale retningslinjer og studieplan. Vi foreslår å bruke benevnelsen «studieplan» da denne benevnelsen virker å være mest utbredt, blant annet blir den brukt ved samtlige lærerutdanninger representert i utvalget, og i tråd med terminologi i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

Høgskolens kommentar

Høgskolen støtter utvalgets forslag da dette ut fra vårt perspektiv virker rimelig. Høgskolen ønsker også at rammeplanene for GLU uttrykker noe spesifikt om «profesjonsetikk».

Høgskolen ønsker også at det skal stå «kan» når det skrives om at masteroppgaven i pedagogikk eller spesialpedagogikk «bør» knyttes til undervisning i fag.

6. Internasjonalisering

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR foreslår endringer i formuleringer om utveksling og internasjonalisering i § 3 i rammeplanen for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8–13. Som punktet over beskriver, foreslår vi å ta internasjonalisering inn som et punkt i utdanningenes studieplaner. Vi mener dette gir en sterk føring om internasjonalisering av lærerutdanningene, samtidig som det ivaretar fleksibiliteten den enkelte institusjon trenger. Vi foreslår derfor å ta bort punkt/formuleringer knyttet til internasjonalisering andre steder i rammeplanene.

Høgskolens kommentar

Høgskolen støtter rammeplanutvalget på dette området.

7. Rammeplan for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8–13

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR foreslår en rekke endringer i rammeplan for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8–13 (YLU). I løpet av utvalgets arbeidsperiode har Nasjonalt fagorgan for faglærerutdanning hatt møte og kommet med egne innspill og kommentarer til UHRs endringsforslag. Utvalget, fagorganet og UHR er enige om at inndelingen i emnegrupper bør endres, og at bacheloroppgaven bør inngå i et emne på 30 studiepoeng. Det er ulike og til dels motstridende forslag til ordvalg i rammeplanen, blant annet yrkesfag – yrkesdidaktikk, pedagogikk – yrkespedagogikk. Da det tydeligvis er en pågående diskusjon i fagmiljøet, velger vi å la dette stå uendret i vårt forslag til ny rammeplan og overlate diskusjonen til høringsrunden, og eventuelt det nye rammeplanutvalget. Som følge av endringer i YLU-planen foreslår vi noen endringer i form av harmoniseringer i formuleringer i rammeplanen for praktiskpedagogisk utdanning for yrkesfag (PPU-Y).

Kunnskapsdepartementets tilleggsspørsmål til høringsinstansene:

a. Har høringsinstansene kommentarer til dette punktet?

Høgskolens kommentar

Høgskolen ønsker ikke at det skal være en motsetning mellom yrkesfag og yrkesdidaktikk, da dette skal være to integrerte deler av utdanningen.

8. Harmonisering av struktur og formuleringer

Rammeplanutvalgets vurdering:

Som UHR er inne på i sitt brev av 31.01.2023, mener også vi at det bør være samsvar mellom rammeplanene i for eksempel struktur og formuleringer. Et felles oppsett vil bidra til både å tydeliggjøre likhetene, men også forskjellene mellom utdanningene. I våre forslag til reviderte rammeplaner har vi derfor harmonisert ordlyden i overskrifter: §3 Struktur og innhold og § 4 Nasjonale retningslinjer og studieplan. Vi foreslår også samme struktur og formuleringer i innledningene i §2 og §3. Disse endringene handler om å lette lesbarheten på tvers av rammeplanene og har neppe

betydning for innholdet. Vi anbefaler også at alle rammeplanene har et oppsett med nummererte punkter (ikke avsnitt inndeling med innrykk).

Høgskolens kommentar

Høgskolen støtter utvalgets forslag, men er imidlertid ikke enig i at emnegruppene på PPUY tas bort. Det er viktig at det er et tydelig fokus på samfunnsperspektivet i utdanningen, og høgskolen mener dette ivaretas ved at det er en emnegruppe som heter Skolen i samfunnet.

Andre kommentarer fra høgskolen til endringsforslag i forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning og praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag

§1 Virkeområde og formål (PPUA og PPUY)

Høgskolens kommentar

Høgskolen er enige i at lærerutdanningene skal kvalifisere til å ivareta opplæring om samiske forhold, herunder kjennskap til den statusen urfolk har internasjonalt, og samiske barn og ungdoms rett til opplæring i tråd med opplæringsloven og gjeldende læreplanverk. Høgskolen mener imidlertid at dette tema også kan knyttes til de tverrfaglige tema i overordnet del i LK 20 som blant annet er bærekraftig utvikling, og at det må tydeliggjøres mer hvordan og hva som videre skal vektlegges i PPUA og PPUY i dette tema.

§ 5. Opptak (PPUY)

Høgskolens kommentar

Høgskolen mener at bestemmelsen om at utdanningsinstitusjonene skal vurderer opptak på grunnlag av realkompetanse bør styrkes og at kriterier for realkompetanse konkretiseres.

Høgskolen ønsker lykke til med det videre arbeidet.

Med hilsen

Annette Veberg Dahl
prorektor utdanning

Gro Telhaug
Seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ikke håndskrevne signaturer.